

Een positieve benadering voor gezond ouder worden in beleid en wetenschap

Jeanette Lezwijn¹, Jenneken Naaldenberg², Simone Croezen³, Els Evertse⁴, Lenneke Vaandrager² en Jan Willem Brethouwer¹

Academische werkplaats AGORA heeft als doel een brug te slaan tussen wetenschap, beleid en praktijk. Hiervoor is rond het thema “Gezond ouder worden” samenwerking gezocht met verschillende gemeenten in de regio Gelre-IJssel. Een van deze gemeenten, Zutphen, richt zich in het kader van de WMO op het begrip “Zelforganiserend vermogen”. Hierbij spelen participatie en maatschappelijke deelname een belangrijke rol. AGORA werkt samen met de gemeenten aan een kader waarin deze aspecten op een praktijkgerichte en wetenschappelijke manier een plek krijgen.

Ervaringen uit de gemeente

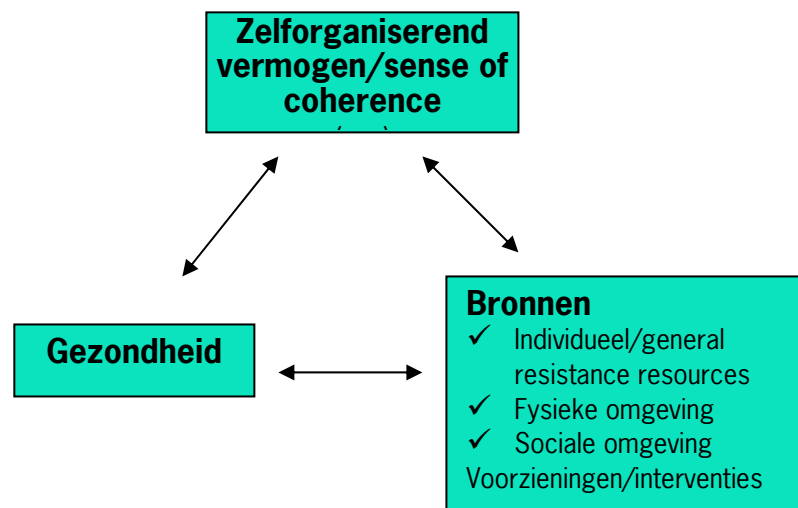
AGORA heeft in 2007 een uitgebreide contextanalyse uitgevoerd in de deelnemende gemeenten. Hiervoor zijn kwantitatieve methoden (ouderenmonitor GGD Gelre-IJssel, Zutphen studie) gecombineerd met kwalitatieve methoden (interviews en interactieve sessies met beleidsmakers, organisaties en ouderen). Uit deze contextanalyse komt naar voren dat een integrale aanpak op meerdere niveaus, intersectorale samenwerking, en betere afstemming op de doelgroep belangrijke aandachtspunten zijn. Daarnaast is er veel vraag naar een meer positieve benadering van de vergrijzing

Salutogenese

Salutogenese is een benadering binnen gezondheidsbevordering die niet de nadruk wil leggen op ziekte (pathogenese) maar de aandacht richt op wat mensen gezond houdt. Deze benadering sluit goed aan op de roep om een meer positieve aanpak van gezond ouder worden. Binnen Salutogenese staan de begrippen “general resistance resources” en “sense of coherence” centraal. Deze begrippen zijn goed te vertalen naar de praktijksituatie in de gemeenten. General resistance resources zijn “bronnen” die een individu tot zijn beschikking heeft om zijn gezondheid positief te beïnvloeden. De gemeente kan bij het aanbieden van voorzieningen en activiteiten hier invloed op uitoefenen. Sense of coherence is het gevoel en het vermogen van een individu om ook daadwerkelijk gebruik te kunnen maken van deze bronnen en hiermee een betere gezondheid te bereiken. Zelforganiserend vermogen zoals gebruikt door de gemeente Zutphen heeft veel overeenkomsten met dit begrip.

Model met positieve insteek

AGORA heeft in samenwerking met de gemeente een model ontwikkeld om de werkwijzen uit praktijk en wetenschap bij elkaar te brengen. Hiervoor zijn concepten uit Salutogenese gecombineerd met de ervaringen uit de gemeente.

Model AGORA

Het bovenstaande model geeft weer hoe de verschillende concepten zich tot elkaar verhouden. In de wetenschap is het gebruikelijk om met name naar het verband tussen bronnen/interventies en gezondheid te kijken. Op basis van monitoring worden gezondheidsproblemen in kaart gebracht waarna er nieuwe bronnen, faciliteiten en interventies worden ontwikkeld en geëvalueerd (evidence based werken). AGORA voegt zelforganiserend vermogen toe aan deze benadering. Hiermee wordt de beleving van de doelgroep meegenomen in onderzoek en uitvoering.

Zelforganiserend vermogen geeft informatie over hoe bronnen worden ervaren en gebruikt. Ook geeft recent onderzoek aan dat een hogere sense of coherence de gezondheid positief beïnvloed.

Door sense of coherence mee te nemen in het ontwerpen, implementeren en evalueren van interventies en voorzieningen kunnen deze beter worden afgestemd op de doelgroep en kan de bijdrage aan het bevorderen van gezondheid worden vergroot.

De kwaliteit van een bron kan in dit geval niet enkel door het verband tussen de bron en gezondheid worden geëvalueerd (evidence based) ook zelforganiserend vermogen speelt een rol bij de kwaliteit van een bron (evidence based +).